kivált a Nemzeti Bankok fennhatósága alól, és külön ezzel a jogkörrel felhatalmazott Állami Pénz és Tőkepiaci felügyeletek foglalkoznak.

Az EU pénzügyi intézményeket szabályozó legfontosabb direktívák:

1. Első bankdirektíva, 1977. (First Banking Coordination Directive) - Elsőként az európai bankszabá-lyozásban közös szabályokat fogalmaz meg a bankengedélyek kiadására. Megfogalmazza az anyaország általi ellenőrzés (home country control) elvét.

2. Második bankdirektíva, 1989. (Second Banking Coordination Directive) - Bevezeti az egyetlen működési engedély és a kölcsönös elismerés elvét. Meghatározza a bankok által végezhető tevékenységek körét. Közös feltételeket és szabályokat szab meg a bankengedélyezésre és a bankfelügyeleti tevékenység-re.

3. Befektetési szolgáltatások, 1993. (Invest-ment Services Directive) - Szabályokat fogalmaz meg a nem bankbefektetési vállalkozásokra.

4. Tőkekövetelmény, 1989. (Solvency Ratio Directive) - Meghatározza a tőkemegfelelési mutatót, melynek számlálója a tőkekövetelményben meghatározott tőke, nevezője a kozkázattal súlyozott mérlegfőösszeg, illetve mérlegen kívüli tételek. A direktíva meghatározza az egyes eszköztípushoz rendelendő kozkázati súlyozókat. Ennek során csak a hitelkoc-kázatokkal foglalkozik. A tőkemegfelelési mutató értéke nem lehet kisebb 8 százaléknál. A mutató számítása és értéke a BIS ajánláson alapul.

5. Nagykockázat-vállalási korlát, 1992. (Large Exposures Directive) - A tőkéhez viszonyított maximumot határoz meg az egy adósnak nyújtható hitelekre.

6. Tőkemegfelelés, 1993/1995. (Capital Adequacy Directive) - A kereskedelmi és befektetési bankok egységesítése céljából a direktíva egyrészt a befektetési bankokra is alkalmazza a korábban megfogalmazott, a kereskedelmi bankokra érvényes szabályozást (tőkekövetelményt) továbbá a keres-kedelmi bankok tőkemegfelelésének vizsgálata során a hitelkockázatokat is igyekszik figyelembe venni.

Nagy Ágnes

Gazdasági szakképzés magyar nyelven

A Romániai Magyar Közgazdász Társaság indulásától (1990) legfőbb célkitűzésének tekintette a szakképzést. Annak ellenére, hogy a Társaság közel tíz év alatt a szakmai képzésben számottevő eredményt ért el (lásd Hírlevél 1, 2/1998. szám) a középiskolai (és postliceális) szakképzés területén gyakorlatilag eddig csak az óhaját fejezhette ki, hogy hozzá akar járulni ennek a fontos kérdésnek a megoldásához. Talán az új tanügyi törvény adta keret, a szakoktatást elsorvasztó hosszú évek után, lehetővé teszi a várva várt áttörést ezen a téren.

Az RMKT országos vezetősége úgy találta, eljött az ideje az egyetem előtti magyar nyelvű szak-oktatás alaposabb áttekintésére, valamint olyan intézkedések megtételére, amelyek már a jövő iskolai évtől kezdődően lendületet adhatnak az egyes városokban működő, vagy ezután beinduló szakoktatásnak. Azért javasoltuk az RMKT országos küldöttgyűlésére első napirendi pontként a ma-gyar nyelvű középiskolai szakoktatás problématikáját, hogy alapos megbeszélésre kerülhessen sor a legtöbb olyan erdélyi várost képviselő közgazdászai előtt, ahol már volt vagy van esély a magyarnyelvű gazdasági-pénzügyi szakoktatás megerősítésére, vagy létrehozására, másfelől azok a

szakemberek tárgyalják ezt a kérdést, akik a saját városukban a szakmai hátteret biztosíthatják, és az ügy kezdeményezői lehetnek.

Figyelembe véve a magyar nyelvű középiskolai szakoktatás időszerűségét és fontosságát, 1999. november 5-én, Kolozsváron a Bethlen Kata Diakónia Központban megtartott RMKT közgyűlés szakoktatással foglalkozó napirendi pontjánál meghívottként jelen volt Kötő József tanügyi államtitkár, Gârbea Péter, a Közoktatási Minisztérium kisebbségi államtitkársága szakmai oktatásért felelős igazgatója és Fülöp Fischer Ildikó, az RMDSZ oktatási főosztályának főelőadója.

Bevezetésként Gârbea Péter igazgató ismer-tette az új szakképzési rendszert, az Oktatásügyi Minisztérium által jóváhagyott szakok széles skáláját. Ez magába foglalja a líceumi, középiskolai és postliceális szakképzés formáit. A líceumi szakképzési formák a legújabb elképzelések szerint három profilra tagolódnak: a szolgáltatási, a természeti erőforrások és környezetvédelem, valamint a műszaki profil. A líceumi közgazdasági szakképzés a szolgáltatások kategóriájába tartozik. A második profilhoz, tartoznak a mezőgazdasággal, élelmiszerrel kapcsolatos szakmák, erdőgazdálkodás-, kitermelés, fafeldolgozással kapcsolatos szakmák és a környezetvédelem. A műszaki profilhoz tartoznak az úgynevezett ipari profilok, mint mechanikai, gépgyártás, elektrotechnika, számítástechnika, építőipar, szállítás, bőr- és textílipar, meteorológiai mérések profilja.

Újdonságnak számító kerettanterv szerint a jelenlegi 9. osztálynál a tantárgyak egységesek minden profilnál. A profilok a 10. osztályban válnak szét. A 11-12. osztályban profilon belül történik az elmélyült oktatás, szakosítás. A szakközépiskola elvégzésekor az érettségi oklevél mellé technikai oklevelet kapnak a végzősök. Mindkettőt önálló vizsgán nyerhetik el. A minisztérium a 10-12. osztályok részleges tantervein dolgozik, amelyekben hangsúlyos szerepet kap a vállalkozási készség fejlesztése. A postliceális képzés egészen új tanmenettel indul a keresleti igényekhez idomulva, a szakiskolai oktatásnál viszont előtérbe kerül a turisztikai szolgáltatásokkal kapcsolatos képzés.

Ezután Kötő József államtitkár a szakoktatás kérdését elemezte mélyrehatóan. Szerinte egy olyan oktatási szerkezetet kell kiépíteni, amely legyen versenyképes, tudjon válaszolni a gazdasági fejlődés igényeire és igazodjon a munkaerőpiac kéréseihez. Ez a szerkezet része az Oktatásügyi Minisztérium által 2010-ig kidolgozott fejlesztési tervnek, melyet a kormány nemrég fogadott el, és juttatott el az Európa Tanácshoz, amely egyik alapdokumentuma lesz Románia csatlakozási folyamatának, biztosítva az eurókompatibilitást ezen a téren az országnak.

A mi kisebbségi társadalmi feladatunk, hogy a humán erőforrás fejlesztése révén kisebbségi társadalmunk is versenyképes maradjon. Az államtitkár szerint ezt a gondolatot hármas megközelitésből kellene a kisebbségi stratégiába helyezni. Ezt a témát be kell illeszteni abba az általános küzdelembe, amely tulajdonképpen az asszimilációmentes lét alapjait, a talponmaradás feltételeit teremtheti meg a teljes vertikumában kiépített oktatásszerkezet megvalósulásával. Nagyon fontos a horizontális oktatásszerkezet kialakítása. Elsődleges törekvés, minden ágazatban, így a közgazdaságban is létrehozni az anyanyelvi oktatást. Korszerűvé, versenyképessé és minőségivé kell tenni az oktatás-szerkezetet.

Hogyan tudjuk összekapcsolni mindazt az állami törekvést, amit képviselni kell, és aminek keretén belül minden áron ki kell taposnunk a kisebbségi pászmát, azzal a plusszal, amit egy ilyen felkészült civil társadalmi támogatás tud nekünk adni? - tette fel

a kérdést az államtitkár, és meg is válaszolta: a legfontosabb a korszerű iskolaszerkezet kialakításában az iskolai autonómia biztosítása. Ez elsősorban azt jelenti, hogy az iskola típusa, az iskola arculata mindig feleljen meg a településszerkezet elvárásainak. A profilt úgy kell megválasztani, hogy az illető település gazdasági trendjeinek fejlesztését szolgálja, és olyan szakmákat adjon a gyerekek kezébe, amelyek azonnal eladhatóak a munkaerőpiacon. Az oklevél valós értékeket takar és így azonnal hasznosítható.

Az új iskolatörvény előírja, hogy az iskolának nincs joga megszabni az iskola profilját a szülői bizottság és a helyhatóságok egyetértése nélkül.

Nagyon fontos, hogy a civiltársadalom segítsen az állami közhatóságoknak, azoknak a szakminisztériumoknak, amelyeknek ki kell alakítaniuk ezt a tanügyi szerkezetet, hogy a közösségek megértsék, és szakmailag indokoltan elfogadhassák ennek az oktatás-szerkezetnek a szükségességét. Vége az elméleti líceumok mítoszának, mert ismerni kell 20 évre a trendeket, tudni kell, hogy merre halad a világ, az ország. Figyelembe kell venni, hogy a regionalizmus felértékelődött és a közép- és főiskolai képzés erdélyi szórása a regionális fejlesztés alapja.

Sajnos jelenleg abból kell kiindulnunk, hogy nin-csenek magyarnyelvű szakkönyveink, jól képzett szaktanáraink. A közeljövőben hangsúlyosan figyelnünk kell a képzések autorizálására, gyors, minőségileg megfelelő tankönyvek, szakszótárak készítésére és kiadására.

Kötő József államtitkár kimerítő és a szakmai oktatás területén eligazító értekezése után a küldöttgyűlés résztvevői meghallgatták a megyei küldöttek tájékoztatóit a különböző helységek középiskolai szakoktatásának a helyzetéről. A tájékoztatókból kevésbé lelkesítő kép alakult ki erről a közösségünknek lényegbe vágó kérdéséről. Kiderült, olyan nagyvárosainkban, mint Kolozsvár, vagy Marosvásárhely, ahol számottevő a magyar lakosság, ahol valamikor több magyar anyanyelvű, önálló, pénzügyi-kereskedelmi középiskola működött, ma nincs, vagy alig akad szakoktatás. Azokban a városokban, ahol létezik magyar anyanyelvű szakoktatás, majdnem ugyanazokkal a nehézségekkel küzdenek. Az oktatás színvonala gyenge, nincs képzett szaktanár, szakkönyvek, gyenge a tanári fizetés és nem vonzó a gazdasági szakemberek számára.

Az RMKT országos vezetősége fokozott figyelmet szentel a gazdasági szakoktatásnak. Úgy tekinti, hogy a középiskolai és felsőfokú anyanyelvi szakoktatás között elválaszthatatlan kapcsolat van.

Az oktatás-szaknyelv, a tudományművelés-szak-nyelv beépítése a felsőoktatási szintű intézményépítés tervezésébe, nyelvünk sarkalatos kérdése. Ez a viszony döntően hat a tudományosságra, szakoktatásra, szak-újságírásra vagy a jelenségek fogalmának pontos szakmai írásos vagy szóbeli meghatározására. Nem lehet tudományosság, tankönyvírás, szaksajtó, szakoktatás, szép magyar beszéd egyetemi szinten pontosan kimunkált szak-nyelv nélkül. Nem lehet, mert spontánul „kitermelődik" az elméleti szakembergárda teljes hiánya, elmarad az elméleti műhelymunka, a kutatás, a szellemiség magasiskolája.

A szakma e hihetetlen hátrányának felszámolásáért igen sürgősnek és fontosnak tartjuk a láthatáron előkészületben lévő magánegyetem létrehozását. Éppen ezért konkrét javaslatot tettünk három szaknak, pénzügy, könyvelés és gazdasági informatika beindítására, amelyeknek biztosítaniuk kell, a tiszta szakmai oktatás mellett a tanári képzéshez szükséges ismeretek elsajátítását is.